

Oko w oko

2015-01-16

Wilk, żółw czy wydra, choć nie tylko, to bohaterowie tegorocznych tapet - kalendarzy, które przez cały 2015 rok przypominać będą o pięknie polskiej przyrody i najważniejszych kwestiach dotyczących środowiska przyrodniczego Polski. W tym roku zachęcamy do skupienia uwagi na istotnych wyzwaniach związanych z ochroną różnorodności biologicznej Polski.

Trzmiel jest bohaterem maja. Trzmiel to owady z podrodziny pszczoł, charakteryzujące się silną budową ciała i bardzo gęstym, przypominającym futro, owłosieniem. Najczęściej jest ono czarne z szerokimi, poprzecznymi, żółtymi, pomarańczowymi lub białymi pasami.

W Polsce często mylnie nazywany bąkiem. Trzmiel, podobnie jak pszczoły czy osy zaliczany jest do błonkówek - rzędu owadów, który stanowi najliczniejszą grupę owadów zapylających.

W naszej strefie klimatycznej owady zapylają aż 80% gatunków roślin, z czego większość to rośliny wykorzystywane w rolnictwie. W tej grupie znajdują się najbardziej wartościowe i kluczowe dla naszej diety produkty, czyli owoce i warzywa, a także wiele roślin paszowych wykorzystywanych przy produkcji mięsa i mleka.

Owady zapylające kształtują również różnorodność biologiczną. Bez nich wiele gatunków roślin nie wydawałoby owoców i nasion lub ilość ta byłaby niewielka. Ponadto, wyginiecie jednej z grup zwierząt zapylających spowodowałoby wyginiecie pewnych gatunków roślin, które są przez nie zapylane, np.: wyginiecie trzmieli spowodowałoby wyginiecie tojadów oraz koniczyny czerwonej.

Jeżeli zabraknie lub zostanie poważnie ograniczona liczba owadów zapylających, to straty w gospodarce i przyrodzie będą prawdopodobnie nieodwracalne, a koszty tego zjawiska okazały się bardzo wysokie. Dlatego tak ważne jest aby chronić owady zapylające. Jest to możliwe przez proste działania jak niewypalanie traw i liści, pozostawianie dziuplastych drzew, czy poprzez ochronę przydrożnych alei, ponadto poprzez otaczanie się roślinami lubianymi przez te owady oraz tworząc warunki do gniazdowania i wylęgu dzikich owadów zapylających.

Bocian biały *Ciconia ciconia* bohater czerwca, podlega ochronie ścisłej i należy do gatunków wymagających ochrony czynnej. Szacuje się, że w Polsce gniazduje ponad 50 000 par, co przekłada się na pierwsze miejsce wśród krajów europejskich, wybieranych przez bociany na legi. Jest nieodłącznym symbolem polskiej wsi gdzie chętnie gniazduje na dachach domów, czy słupach, zajmując przydomowe ogrody.

Żółw błotny *Emys orbicularis* bohater września, razem z bocianem białym zwracają uwagę na temat inwazyjnych gatunków obcych. Zagrożeniem dla prezentowanego żółwia błotnego - jedyne rodzimego gatunku żółwia, skrajnie zagrożonego wyginieciem, jest m.in. żółw czerwonołocy.

Inwazyjność dotyczy także szeregu roślin, które występują w Polsce i zagrażają gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym. Gatunki te negatywnie wpływają na środowisko przyrodnicze, między innymi poprzez przekształcanie siedlisk, wypieranie gatunków rodzimych lub nawet ograniczanie bazy pokarmowej dla zwierząt.

Oddziaływanie to jest szczególnie dotkliwe w ekosystemach naturalnych lub półnaturalnych takich jak: zbiorowiska nadrzeczne, lasy, łąki czy pastwiska, a także w obszarach chronionych, m.in. w parkach narodowych, parkach krajobrazowych czy obszarach Natura 2000.

Niektóre z gatunków inwazyjnych mogą powodować straty gospodarcze, rozprzestrzeniając się jako chwasty na gruntach rolnych lub na terenach budowlanych, a nawet stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt powodując alergie i poparzenia.

Problemy z rozprzestrzenianiem się gatunków obcych jest na tyle istotny, że zostały podjęte działania zarówno w poszczególnych krajach, jak i w ramach współpracy międzynarodowej, zmierzające do ograniczenia tego zjawiska. Wyniki badań wskazują, że jednym z głównych źródeł rozprzestrzeniania się inwazyjnych gatunków roślin na świecie jest ogrodnictwo. Z tego powodu Rada Europy wraz Europejską i Śródziemnomorską Organizacją Ochrony Roślin opracowała „Europejski kodeks postępowania w zakresie ogrodnictwa i inwazyjnych roślin”, a także zaleciła opracowania krajowych kodeksów w zakresie gatunków obcych i ogrodnictwa, we współpracy z branżą ogrodniczą. W związku z inicjatywą europejską również w Polsce przystąpiono do działań.

Opracowanie polskiego Kodeksu dobrych praktyk w ogrodnictwie ma na celu podniesienie świadomości społeczeństwa oraz zmniejszenie procesu przenikania roślin gatunków obcych z ogrodów i terenów zieleni do środowiska przyrodniczego.

[Tapety - kalendarze](#) do pobrania